СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 76. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 1. квітня, 1929. VOL. XXXVII. No. 76. Jersey City, N. J., Monday, April 1, 1929. THREE CENTS.

КОЛИ ВАМ ДОРОГЕ СВОЄ РІДНЕ, СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА

І ДІТЕЙ СВОЇХ ВПИСУЙТЕ. ТАК НАКАЗУЄ ВАМ ЗРОБИТИ ВАШ БАТЬКІВСЬКИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС.

ФЕДЕРАЛЬНА РАДА ДОПОМОГИ ФАРМЕРАМ

ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ПРОПОНУЄ ПОКЛИКАТИ ДО ЖИТТЯ ТОГО РОДА УСТАНОВУ.

ВАШИНҐТОН, 30. березня. — Вилієм Батерворт, президент Торговельної Палати Злучених Держав, предложив сенатському хліборобському комітетови проект, в якім пропонує від імени торговельної палати нову установу: федеральну раду допомоги фармерам.

Батерворт подає, що конґрес фармерам нічого не поможе, а тільки така рада, яка буде складатися зі знавців, зможе перевести потрібні досліди і започаткує далекосяглу аґрарну політику, яка буде змагати до того, щоби поширити ринок збуту на фармерські продукти тут в Америці, а заразом подбає ще й про поширення заграничних ринків збуту.

БУНТ РОСТЕ.

ПОВСТАНЦІ ОБКИДУЮТЬ БОМБАМИ ФЕДЕРАЛЬНИХ. ЗАГОВІР НА КАЄСА.

МЕКСИКО СИТІ, 30. березня. — Мимо погроз правительства і заяв, що з революцією буде скоро покінчено, бунт не втихає, а змагається. Повстанці добре зорґанізовані. Мають добру розвідчу службу, яка доносить їм про кождий рух федеральних військ. В той спосіб можуть легко атакувати поодинокі кавалерійські розвідчі сторожі, які висилає посуваючася армія Каеса. Повстанці обкидують патрулі бомбами з літаків.

Мексиканський консуль з Ель Пасо повідомив уряд, що він переловив розмову між ґенералом Ескобаром, як він відступав з Тореон, і другим повстанчим ґенералом, з якої виходило, що плянується замах на життя Каеса. Для тої цілі повстанці вже вислали заговірників.

СУБМАРИНОЮ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

НЮ ЙОРК, 30. березня. — Капітан Сер Губерт Вилкинс заявив, що він робить приготовання, щоби сього року в липні відбути подорож довкола північного бігуна на підводній лодці. Він каже, що мріє про це вже від яких 15 літ. Про те саме думало багато других дослідників. В той спосіб буде можна розслідити глибину моря, а разом з тим зібрати багато цікавого наукового матеріялу.

Така подорож булаб можлива тільки при допомозі уряду, особливо секретаря маринарки. Вилкинс обговорює саме тепер ту справу з Вашинґтоном і коли уряд поставиться до цього прихильно, подорож відбудеться.

ГУВЕР НА СВЯТАХ.

ВАШИНҐТОН, 30. березня. — Президент Гувер буде підчас Великодних свят ловити рибу. Хоче мати спокій і просив журналістів і фотоґрафів, щоб його не турбували.

ВІДГРОЖУВАВСЯ ЛИСТОМ.

І ПОПАВ ЗА ТЕ ДО ВЯЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК, 30. березня. — І досі не був би ніхто знав, що сталося з Джорджом Р. Крисчіеном, котрий зник ще в 1924 році, як би не його брат, котрий доніс почті, що Джордж насилає йому раз-у-раз листи з поґрозами і його денервує.

Почта почала шукати за Джорджом, а арештувавши його, дійшла до того, що він жив кілька літ у Филаделфії під прибраним іменем, скриваючись перед поліційними властями. Крисчіен утік був з Ню Йорку, забравши з собою $2,400,000, які належали до брокерської спілки Дей і Ґітон. Тепер буде відповідати перед судом за одне й друге.

ВІДГРОЖУВАВСЯ ПРОГИБІЩІЙНИМ ІНСПЕКТОРАМ.

КАЗАВ, ЩО ДАСТЬ СОБІ З НИМИ РАДУ В ВАШИНҐТОНІ. А ЩО МОРҐАН Є ОДНИМ З НАЙБІЛЬШ ЗАВЗЯТИХ СУХИХ, ТО ЦЕ ВИКЛИКАЛО СЕНЗАЦІЮ В ВАШИНҐТОНІ.

НЮ ЙОРК, 30. березня. — Цлові урядовці придержали двох конґресменів, як вони хотіли перепачкувати до міста дещо алькоголічних напитків з кораблів, якими приїхали. Це конґресмен Микелзон і Вилієм Морґан. Особливо той послідний викликав сензацію тим, що відгрожувався цловим інспекторам за те, що хотіли забрати 4 фляшки лікеру, які він віз з Куби. А Морґан відомий з того, що заявляв, що він ніколи не мав ще в ґубі алькоголю. Він є речником як найострішого форсовання прогибіції й побивався за ухваленнем закона Джонса. А тепер сам піде під суд на підставі пропаґованого ним і ухваленого конґресом закона.

СЕНАТОРИ ПРОТИ МИЧЕЛА.

ЗА ТЕ, ЩО ДОПОМІГ БІРЖЕВИМ СПЕКУЛЯНТАМ.

ВАШИНҐТОН, 30. березня. — Сенатори Ґлес, Норис і Флечер підняли кампанію, звернену проти Мичела, президента „Нешенел Сити Бенк ов Ню Йорк" і члена Нюйорського Резервового Федерального Банку, за те, що він кинув $25,000,000 на допомогу біржевим спекулянтам. Мичел заявив, що коли буде потреба, то він ще раз допоможе такій справі, бо не хоче допустити до краху і паніки, яка відбилася би погано на всім економічнім життю.

МОКРІ ПРИ РОБОТІ.

ШИКАҐО, 30. березня. — Стейти: Іллінойс, Висканзин і Мишиґен розпочали акцію в справі модифікації закона Волстеда. В леґіслятурах ухвалено ріжні зміни щодо кар, якими досі карано тих, що нарушували прогибіційний закон.

БОСТОН, 30. березня. — І в тім стейті розпочато завзяту кампанію проти акту Волстеда.

ВИЇХАВ ПОГЛИБИТИ СТУДІЇ І ВІДВІДАТИ РІДНИЙ КРАЙ.

В пятницю, дня 29. березня виїхав до Европи д-р А. Т. Кібзей, лікар з Детройт, Миш. Д-р Кібзей спеціялізується в жіночих недугах і в тій цілі думає побути кілька місяців у Відні на спеціяльних курсах.

Разом з тим відвідає рідний край.

ПАНЮКА ЗАСУДЖЕНО.

Українця Панюка за замах на польського консуля у Празі в звязку з листопадовими подіями у Львові засуджено на півтора року вязниці.

НІМЦІ СТРАТИЛИ НА КОНЦЕСІЇ В СССР.

Німецька концесія „Русстранзіт" зліквідувалася. На своїх операціях в СССР вона стратила за два роки більш як три міліони долярів.

АРЕШТИ КОМУНІСТІВ У ЛАТВІЇ.

Арештований увесь Центральний Комітет Комуністичної Партії в Латвії. Поліція вислідила, коли комітет був на засіданню й арештувала його в повному складі. Також арештовані два члени російської торговельної місії, що були на засіданню й які є спеціяльними емісарами комуністичного інтернаціоналу.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ ЗАПОВІТ.

Один господар у селі на Закарпатській Україні, вмираючи, написав заповіт, на підставі якого все добро мало перейти спадкоємцям у рівній частині. Цей заповіт набирав одначе сили тільки тоді, коли спадкоємці день похорону вмерлого зроблять святом для цілої громади. Підчас похорону має грати музика, мають усі дзвони дзвонити, з пістолів стріляти. По похороні має бути уряджений обід для цілої громади. До цього обіду має бути заготовлено: 500 кг. мяса, 500 літрів вина та досить горівки, щоб у день похорону, як це вимагав заповіт, все село було пяне.

Остання воля помершого була виконана.

МІЦНІШЕ ЗАГНУЗДУЮТЬ.

Ґенерал Пуґачов, фахман у справах антимілітаристичної пропаґанди за кордоном, призначений з Москви на шефа штабу київської округи. Разом з цим Пуґачов дістав необмежену повновласть щодо ведення розкладової роботи в румунській та польській арміях. Характеристичне й друге призначення: бувший голова грузинського совнаркому, близький приятель Сталіна, Картвелішвілі став на місце ґенерала Яєтребова військовим комендантом ҐПУ на Україні. Йому доручено стежити за націоналістичним ухилом в компартії України і також дано широкі повновласти щодо вищукування способів боротися з цим ухилом.

ПОСОЛ ЛУЧКОВИЧ У СТЕЙТАХ.

М. Лучкович, одинокий Українець, котрий є послом парляменту Канади, прибув з жінкою до стейтів і відвідує українські інституції та обзнайомлюється з тутешнім українським життям.

ВІКТОРІЯ РОЗВОДИТЬСЯ.

Сестра бувшого кайзера Вікторія розводиться зі своїм чоловіком Зубковим. Їй тепер 62 роки, а Зубкову 30. Він тепер перебуває в Монте Карльо та пробує щастя в рулетці.

КАРІЄРА БОРОДІНА.

Бувший орґанізатор комуністичної боротьби в Китаю, Бородін, тепер призначений завідувати большевицькою телеґрафічною аґентурою в Москві.

НОВА МОВА.

Лондонський професор Оґден видрукував словник, що має всього 500 слів. Він говорить, що це його нова мова, „Паноптік Інґліш", яка може стати міжнародньою мовою, про що мріють есперантисти. В доказ того, що 500 слів досить для міжнародної мови, проф. Оґден переклав на неї трактат Келоґа.

ҐАЗЕТА В АМЕРИЦІ.

Вілям Томпсон, директор бюра оповісток американського ґазетного союзу, підрахував, що мешканці Злучених Держав Америки видають денно один міліон долярів на ґазети, при чому за пересічну ціну одного примірника ґазети покладено 5 центів. З цього виходить, що майже кождий дорослий Американець купує собі що дня ґазету. Як далеко ми від Америки! Колиб у нас кождий десятий дорослий Українець купував собі що дня один примірник ґазети, то ми би мали таку пресу, яку мають Мадяри.

КИШЕНЬКОВЕЦЬ ЯК ВІРНИЙ ПІДДАНИЙ.

Коли анґлійський король Едвард VII. був ще принцом, то часто любив він появлятися інкоґніто в ріжних забавових льокалях, навіть і не першої марки. Одного разу зайшов був до одного такого льокалю в Парижі, який був славний тим, що до нього сходились апаші та кишеньківці, тому дуже вважав, щоби гроші, які мав з собою, йому не зникли з кишені. Але даремно, — портфель з паперами і з 10,000 фр. пропав. Робити історії йому не хотілося, тому нікому нічого не говорив. А втім підступає до нього один з типів паризького дна і подаючи йому портфель з грішми, каже: „Я знайшов портфель вашої високости і як вірний підданий свого короля передаю вам те, що ви згубили". Принц усміхнувся і, взявши портфель, вийняв з нього 10,000 франків і, подаючи їх кишеньковцеві, промовив: „Це для вірного підданого".

ЯПОНІЯ ЗАБИРАЄ ВІЙСЬКА З КИТАЮ.

Згідно з договором між японським та націоналістичним китайським урядами Японія забирає свої війська з китайської провінції Шантунґ. Це перший реальний крок Японії до повного порозуміння з нанкінським китайським урядом.

ПОМІЧ ПОЛІЦІЙНИХ ПСІВ.

В Чехії за минулий рік при розшукуванню злочинців, яких не було схоплено на гарячому вчинку, вжито було поліційних псів у 641 випадках, з чого в 141 випадках ці пси вірно вказали на розшукуваних злочинців.

СУД І РОСПРАВА.

Раднарком України ухвалив за перешкоди в діяльності колективних, кооперативних та инших півофіціяльних орґанізацій карати винних штрафом до 1,000 карб., або висідкою в арешті до трох місяців. Принципіяльно ухвалено також змінити карний кодекс у тім напрямі, щоб надати право народним суддям (вони з правила всі комуністи) без вислухування свідків та присутности оборони засуджувати винних навіть і до найвищої кари — на смерть. Право апеляції застережено тільки за партійними та професійними орґанізаціями.

НОВА ПОЧТА В УЖГОРОДІ.

Дирекція почти в Кошицях ухвалила ще цього року почати будову головної почти в Ужгороді. Нова 2-поверхова камениця, з фронтом на 80 метрів, буде стояти коло керамічної школи. Проєкт будинку з узглядненням усіх модерних уліпшень та застосовань склав інж. Ґочар.

СЕРЕДНЬОВІЧНА КРИНИЦЯ МУДРОСТИ.

Енциклопедією, з якої черпали всю потрібну науку та відомости в середні віки, була книжка „Роман де Сідрак", яка в питаннях короля Боктуса та відповідях на них вченого жида Сідрака відбивала вповні весь світогляд тогочасної людини. Тому сі питання та відповіди на ним дуже характеристичні. Наприклад питання: Яку мову розуміє глухонімий у свойому серці? На це відповідь: Адамову, жидівську; бо кожна дитина, якої не вчили жадної мови, самаб від себе говорилаб по жидівськи. Або: Длячого Ной узяв з собою до ковчегу скорпіонів, гадюк та тарантулів? Відповідь: Передовсім з слухняности до Бога, бо Він створив для своєї слави всі животини і не хотів, щоби вони були вигублені; а по друге — названі тварини живуть в отрuї світа і без них він був би незамешканий; бож візьми найбільш отруйливого гада, одніми його від землі, годуй хлібом та мясом, а не отруйливими річами, — він стане зовсім без отруї.

РОСКЛАД СЕРЕД КОМУНІСТИЧНИХ ПАРТІЙ

ВНУТРІШНЯ ПАРТІЙНА БОРОТЬБА СЕРЕД МОСКОВСЬКИХ КОМУНІСТІВ ВИКЛИКАЛА РОЗЛОМ УСЬОГО КОМУНІСТИЧНОГО РУХУ В СВІТІ. КОМІНТЕРН ЗНОВУ КЛИЧЕ ДО АКТИВНОСТИ НА СХОДІ.

МОСКВА (СССР.), 30. березня. — Поновлена горожанська війна в Китаю та робітничі страйки й аграрні заворушення в Індії дали большевикам нові надії на успіх їхньої пропаґанди на Сході. Тому Комуністичний Інтернаціонал у Москві видав відозву до робітників усього світу, щоби вони прийшли з допомогою індуському пролетаріятови в боротьбі проти чужинецького імперіялізму. Таксаме Комінтерн кличе китайський пролетаріят до боротьби зі своєю буржуазією та з контрреволюцією.

Не зважаючи на бомбастичну заяву Комінтерна про монолітність і єдність большевицької партії та її піднесення, кожному ясно, що для неї наступили часи сутінків. Боротьба в російській комуністичній партії відбилася на життю комуністичних партій инших народів та держав і поділила їх на окремі фракції, які провадять між собою жорстоку міжусобну війну.

Так, наприклад, монолітна німецька комуністична партія поділилася на три ґрупи, з яких дві виступають проти „кремлівської політики", котра є яскравим доказом того, як московські комуністи не розуміють міжнародньої ситуації та життя инших держав. У Франції, Чехословаччині та в инших державах тесаме явище, а в Америці комуністична партія має окремі секції трохи не для кожних 100 комуністів. Тому Москва видала спеціяльний заклик до комуністів Америки, щоби вони нарешті обєдналися.

РУМУНСЬКА КОМЕДІЯ.

КАЖУТЬ, ЩО КАРОЛЬ НЕ ПРИЙДЕ ДО РУМУНІЇ, БО ВІН НЕ ДУМАЄ БОРОТИСЯ ЗА ВЛАДУ.

БУКАРЕШТ (Румунія), 30. березня. — Королева Марія заявляє, що Кароль запевнив її, що він не повернеться до Румунії й не думає претендувати на престіл. Урядові кола також заперечують, будьтоби Мануλеску та Стірбей вели переговори з Каролем.

Кажуть, що поки Маню буде при владі, Каролева нога не вступить на румунську територію.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЕВРОПИ.

ПРОПАҐАТОРИ ЦІЄЇ ІДЕЇ ПРОСЯТЬ ПРЕЗИДЕНТА ГУВЕРА О МОРАЛЬНУ ПІДТРИМКУ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 30. березня. — Президент Ліґи Панэвропейської Юнії, ґраф Куденгове Калерґі, звернувся з отвертим листом до президента Америки Гувера, в якому просить морально підтримати Ліґу в її цілях. В свойому листі ґраф заявляє, що Европа вже чотири століття носиться з думкою утворення Злучених Держав, бо так довго, як довго вона поділена на численні, ворожі собі держави, не буде спокою й нормального економічного життя на землі.

Цю ідею Америка здійснила вже більше як сто пятьдесят років тому й у Злучених Державах Америки спокійно живуть ріжні европейські народи, не ведучи між собою такої боротьби, як в Европі. Своєю моральною підтримкою Америка може запобігти новій европейській кризі й загибелі Европи.

БУЛЬВАР ФОША.

НАЙКРАЩУ ВУЛИЦЮ ПАРИЖА ДУМАЮТЬ ПЕРЕІМЕНУВАТИ ІМЕНЕМ БУВШОГО ФЕЛЬДМАРШАЛА.

ПАРИЖ (Франція), 30. березня. — Найкраща в світі вулиця Парижа „Авеню ді Буа де Бульонь" можливо скоро буде переіменована в „Авеню ді Маршаль Фош". Це найкраща в світі вулиця-бульвар.

За згодою дружини покійного маршала ґрупа членів міської ради подала до пленума ради пропозицію назвати цей бульвар іменем Фоша. Ця вулиця дуже широка, обсаджена по обох сторонах чудовими деревами. Вона веде від „Тріюмфального Лука", де знаходиться гріб „невідомого жовніра", до Бульонського Ліса.

ВІЙНА В КИТАЮ.

ТРЕВАЄ ДАЛІ, АЛЕ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ УРЯД КАЖЕ, ЩО ВІН СКОРО ВГАМУЄ ПОВСТАННЯ.

ГАНКОВ (Китай), 30. березня. — Війська націоналістичного уряду захопили центр повстанців, місто Вусу. Війська повстанців відходять до ріки Янтзе.

Все показує на те, що тепер перевага на стороні правительства й є надії, що в скорому часі пощастить йому вгамувати це чергове повстання опозиції.

ДУМАЮТЬ, ЩО АМУНДСЕН ЖИВИЙ.

ТОМУ ОРҐАНІЗУЮТЬ НОВУ ВИПРАВУ ДЛЯ ЙОГО ПОШУКУВАННЯ.

ОСЛЬО (Норвеґія), 30. березня. — Сюди приїхав італійський інжинір Альбертіні, який хоче винаняти моторове судно, щоби на ньому могла виїхати виправа для пошукування Амундсена. Норвежський знавець підбіґунових країв Ноел допомагає орґанізувати виправу та заосмотрити її всім потрібним для мандрування по ледах та снігах.

Альбертіні думає 18 червня б. р. роспочати пошукування Амундсена та його товаришів, французьких летунів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загранницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОХОДИТЬ ПРАВДИ І СПРАВЕДЛИВОСТИ

Версальський мир побудований на тім заложенню, що Німці викликали і спричинили світову війну. Всі тягарі, які наложено на Німеччину враз з її обеззброеннем, були послідовністю, яку витягнено з того нещасного заложення.

Німеччина була змушена підписати документ і признати в той спосіб те, що це вона спричинила війну. Але на тім сама справа не закінчилася. Вже видано грубі томи ріжних публікацій, з яких виходить, що коли Німеччина й була в чім винною, то в тій самій мірі були винними й другі держави.

Франція не допускає офіційно якоїнебудь дискусії на ту тему. А разом з нею стоять на тім самім становищу її подруги, як Польща, Чехословаччина, Югославія, які, як Франція, побоюються ревізії версальського договору, побудованого на німецькій вині.

Та чим далі віддалюємося від дня заключення версальського договору, тим більше уми успокоюються, а питаннє, хто завинив світову війну, переходить з рук шарлатанів до учених істориків, які розбирають це питаннє науковими методами, себто опираючись в першу чергу на наукові жерела. В той спосіб повстала в Німеччині, Англії, а навіть в самій Франції, велика література, яка вправді не вибілює політики німецького кайзера, але заразом стверджує, що й другі держави до війни секретно підготовлялися і були звязані між собою секретними военними договорами, які викликали те напруженнє, яке скінчилося світовою драмою.

Дослідженню цеї справи присвятив свою працю американський професор Герри Елмер Барнес. Його книжка „IN QUEST OF TRUTH AND JUSTICE" стрінула загальне признаннє. Він підходить до цеї квестії з того становища, що кожда держава, яка вела колинебудь в історії війну, мала до цього певні причини. Так як квестіонуємо справедливі причини, які пхнули до війни Німеччину, таксамо добре можна квестіонувати й тисячі других воен. Барнес стоїть при тім, що вже найвища пора, щоб отрястися з того задурманення, щоби ще далі уважати себе невинними овечками, а тільки одну Німеччину вовком. Правда, що це проповідувано нам довгі літа навіть з університетських катедр і церковних проповідальниць, але тепер належалоб вже з тим покінчити. Барнес доказує, що говорити про невинність аліянтів, значить поширювати легенду, яка не має за собою ніякої історичної правди. Бо про світову війну можна справедливо сказати тільки одно, що невинними є одиноко ті, що лягли в могилу. Винні отже центральні держави, але в тій самій мірі винні й аліянти. Це мусить визнати кождий, кому залежить на справедливій оцінці світової драми.

Д-р В. Сіменович (Шикаго, Ілл.)

ПІЗНАЄТЕ ЇХ ПО ДІЛАХ

З конвенційних проєктів у „Свободі" видно, що ми мало чого научилися в Америці. Ми усе ще думаємо — й це характеристична ціха нашого народу — вложити як найменше, а видістати як найбільше. Це не був би злий бизнес, як би був можливий. Та в дійсности річ мається так: чим більше дамо, тим більше будемо мати. Наш нарід не може ще зрозуміти, що Союз це ми, а ми це Союз. Що Союзове майно це майно наше. Що даний гріш Союзови це гріш даний собі. А коли ми стараємося як найменше дати Союзови, а як найбільше з него використати, то це є ніщо инше, як грабівнича господарка. Коли хочемо рости в силу, мати маєток та значіннє, то мусимо поставити Союз на трівких підвалинах. А тимчасом чим ближче до конвенції, тим більше проєктів на зменшеннє доходів Союза. Одні пропонують, щоби ті, що є в Союзі через 25 літ, вже далі не платили вкладок, инші хочуть знизити дітočі оплати, инші домагаються по 10 дол. бонусу і т. д. Я розумію, що подані повище проєкти були подані в добрій вірі, але що з того? Грабунковою господаркою ніхто ще нічого не доробився і Союз не доробиться.

Подам приміри з нашого життя. Наші Шикаговці в послідних роках на таких бизнесах стратили більше як 300 тисяч долярів. Одна українська фабрика обіцювала людям величезні зиски і продала нашим людям шерів на $150,000 і, розуміється, збанкротувала. Друга українська фабрика продала нашим людям шерів на $60,000 і пропала. Третя компанія, також українська, продала на $35,000. Мурин Робінзон, що обіцював за $250 виплатити $2,500 — забрав 25 тисяч долярів. Один ніби банкер, що приобіцював високі проценти, забрав 40 тисяч долярів і т. д. Ось так виходять ті, що хотіли би за мале дістати величезне. Але втрату гроша чоловік ще переболіє, або відробить. А ми тою самою дорогою хочемо дістати й державу. Хочемо її мати дурничкою, без посвяти і боротьби. Через те стратили її, хоч мали вже у своїх руках. Якби ми були всі разом вложили тільки трохи більше праці й завзяття, то ми нині не потребували би журитися своєю державою. Якби ми були здалися на свої власні сили, а не надіялися на чужу поміч, не спускалися на дурничку і поміч Німців, антанти, чи Польщі, якби не оглядались на Раду Амбасадорів чи Англію, то ми нині були би господарами на своїй землі.

Тай тут в Америці таким самим робом хочемо господарити. Ми будували чи перебудовували раз-у-раз церкви, а жаліли вложити пару тисяч долярів і будувати школи. Замісць шкіл ми побудували під церквами пивниці й самі тепер у них душимося і душимо наших дітей. Инші народи йшли иншою дорогою і їх молодіж держиться при школах. Ми аж тепер піднесли крик, щоби ратувати нашу молодіж.

Тою самою дорогою хочемо вести ще й Союз і будувати Сиротинець. Ми не тільки боїмося, шкодуємо наложити на себе пару центів додатково, але ще хочемо висмоктати зі Союза й те, що ми дали. Це грабункова господарка. Коли ми хочемо побільшити Союз і його розвинути, ми мусимо не то зменшати його силу, а тим самим наш маєток, а ще до нього додати. Коли ми хочемо, щоби Союз правильно розвивався, а Сиротинець будувався, — щоби ми росли в силу і значіння, ми мусимо створити національний фонд. У нас поширилося хибне поняття, що чим менші будуть в Союзі оплати, тим більше приступить до нього членів. Або товчеться й те, що в Союзі зависокі вкладки. Це дуже помилкове поняття. Це можемо ясно бачити на инших подібних організаціях. Ось вам примір: „Звйонзек Народови Польскі" має вищі оплати, як Союз, а помимо того до нього належить 275 тисяч Поляків. До „Зєдноченя" 175 тисяч — Соколи, Мацерж Польска і таке, що числять разом міліон зорганізованих Поляків на 4 або менше міліонів американських Поляків. Чому? Тому, що вони вічно уряджують вербункові контести — платять премії і самі члени працюють для організації. — Ми цего усего не робимо й не можемо робити, бо Союз на те не має фондів. Тому усі наші організації разом взявши не мають більше членів як 50 тисяч, а у Поляків є їх один міліон, себто кождий четвертий Поляк, не виключаючи немовлят, належить до організації. Англійські, німецькі і инші організації таксамо є високо розвинені й мають міліонові палати та ріжні інституції, з того тільки, що вони складають значні кводи до посмертної вкладки, а додатково на біжучі адміністраційні видатки і розвиток организації. — Не зменшеннє податків, чи додатків розвине Союз, а ті наддаткові центи, які ми дамо Союзови. Ми хочемо збудувати Сиротинець жебраниною. Це нам ніколи не вдасться. Ми хочемо збудувати Сиротинець й мати школи чи инші культурні інституції — хочемо побільшити „Свободу" — а не хочемо зложити на це маленької навіть офіри, тільки надіємося усе те осягнути або жебраниною, або „викрутитися сіном". Инші радять „Свободі" викинути оголошення, а оголошення є одно головне средство приходу, яке удержує часопись. Без оголошення кожда часопись упаде. Хочемо більшої „Свободи" — зложім на це гріш.

Американські асекурації ростуть не тому, що у них оплата є менча як в Союзі, а тому, що вони зі своїх членів збирають на спеціяльний фонд, на біжучі видатки і оплачують сталих агентів. — Ті агенти ходять від хати до хати і намовляють людей до американських асекурацій, бо їм за те платить компанія.

Хочемо піти вперед, так треба нам мати при Союзі для розвитку Союза, для цілей культурних, осібний фонд, через оподаткования себе хоч 5 центів на місяць від кождого члена. Я знаю, що багато наших людей крикне: що? ще нові драчки, а то що! — Але застановімся зимнокровно, що це за видаток 5 центів на місяць, себто 60 центів на рік. А хоч би в родині було і чотири члени в Союзі, це зробилоби на рік надзвичайного видатку 24 центів. Дати на фонд культурний 5 ц. на рік від члена, значить, що кождий член Союза мусів би заощадити один цент і одну шесту цента або рівно цент і пів на тиждень. Або 4 члени в родині пів цента на день. Чи є хто з нас такий бідний, щоби не був у силі заощадити півтора цента на тиждень? І зложити того півтора цента на народні справи! Не чужій асекурації, а собі самому, для себе, для свого народу. Як один з найстарших іміґрантів і членів Союза та його щирих симпатиків, просив би я наші братства і товариства, які належать до У. Н. С., щоби взяли цю справу під розваґу в слідуючий спосіб: Хай предсідатель зборів поспитає членів — чи є хто у нашім товаристві чи братстві такий бідний, що не всилі заощадити на тиждень 1½ цента. Хто не може, хай піднесе руку. Коли буде більшість таких, що не є всилі — то хай моя пропозиція упаде; коли це буде нікого або буде меншість, то я просивби ухвалити, тай припоручити делеґатам, щоби старалися на конвенції оподаткувати кождого члена на 5 центів додатково на Сиротинець, на піднесеннє Союза — на побільшеннє „Свободи" і на культурні народні цілі. Одним словом: оподаткувати себе на фонд культурний Союза. Цих 5 центів узятих разом зробить не велику суму, бо тільки 1,000 долярів на місяць, але на рік дасть показнійшу суму, бо 12,000 дол., а за 4 роки 48,000 долярів, це уже є якась сума, хоч мала, але всетаки можна з нею щось путнього зробити. Колиж ця надвижка була би замала і так дійсно є, то прошу здорово розважити і так постановити, як честь, обовязок і власний інтерес нам наказує.

Инші народи складають на культурні свої цілі високі наддатки у подібних як наш Союз організаціях. Тому вони ростуть, розвиваються, мають міліонові інституції, — великі палати, славу, силу і культуру. І ми, коли хочемо рости, то мусимо йти їх слідами. Ощадність, скупість, нам вони не на місці, це нерозум, злочин; це убивство самих себе. Через таку поведінку ми стратили свою державу, а тут школи, свою молодіж і не розвиваємося, як инші народи. Або ми станемо народом культурним і підемо слідами народів культурних, або далі останемо позаду усіх народів. Ваша воля — виберіть, що вам до вподоби. Я сказав своє.

—o—

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912,

Of "Svoboda", (Liberty) Ukrainian newspaper published DAILY at Jersey City, N. J., for April 1, 1929.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Simon Yadlowsky, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the "Svoboda", and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher: Ukrainian National Ass'n, Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J. Editor: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Managing Editor: Luka Myshuha, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Business Manager: Simon Yadlowsky, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owners are: Ukrainian National Association, Inc., Fraternal Order. Theo. Hrycey, Pres. & Trustee, 329 So. Fourth St., Philadelphia, Pa.; J. Kashtaniuk, Rec. Sec. & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.; B. Levczyk, Treas. & Trustee, 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

3. That there are no bondholders, no mortgagees and no other securities.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the six months preceding the date shown above is 17.000 per each issue.

SIMON YADLOWSKY, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 19th day of March, 1929.
SIDNEY BRANDT, Notary Public
(My commission expires March 19, 1934).

Іван Пігуляк (Монтреал, Канада).

В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

(2)

Та мала горстка наших співаків, що пішла вдруге співати в хор, не могла заповнити всього складу. Треба було набірати і чужинців, а тим знову була на думці не слава української пісні... Українська суспільність, як в Америці, так і в Канаді, не дописала; вона не вміла пошанувати гідність нашої національної пісні на чужині, що робила цілій нації славу та добре імя серед чужинців. Хор свойому хлібодавцеві - імпресаріові не міг приносити сподіваного зарібку й цей, щоб зломити контракт з хором, не платив точно співакам і, розуміється, що в першій мірі чужинці виступили з хору, а потім і свої. Хор через фінансові клопоти не вдержався й розлетівся... Кошиць співати в другорядні театри, кабарети не хотів йти, як цього дехто від нього вимагав, сам пожив ще кілька місяців у Голівуд й виїхав до Европи, а наші співаки, як свої (в більшій части), так й чужинці, розбрились по ріжних кабаретах та менших хорах, шукати українською піснею, на яку був попит, зарібку. Мені було цікаво узнати самому про причини розвалу останнього хору й я написав до одного із співаків, на що той мені ось що відповів:

„Тяжко Вам в коротких словах сказати про дійсну причину розвалу хору в мої часи, коли я був в ньому. Ми розїзджалися завжди, коли не мали контрактів, а чому їх не мали, то се може наша причина, а може й яка друга. Як мені було там видно, то загальна наша причина, яка є і буде, поки ми нематимемо своєї держави. Ми між чужинцями визнавали тільки Україну, завжди твердили, що хор український, а це не подобалося може чужинцям, які до сього часу знали тільки Росію, а потім наше громадянство не дало нам жадної підтримки, бо Ви знаєте, що коли наш брат, Українець, раз побачив щось своє, то вже каже, що другий раз не варт ходити дивитися на те саме. Для Америки й Канади наш хор був зависокий в своїм мистецтві, тай задорогий. Колиби ми могли бути не українською організацією, то малиби успіх, бо тоді би пішли всі на наші концерти. Ми мали успіх в народа, який відчуває своєю музичною душею всяку пісню, як Мексиканці. Вони спасли наше положення ще на три сезони, бо нашим менаджерам треба було бачити заробіток з такого підприємства... По Кошицю я не піду співати до ніякого диріґента, не піду співати ні до кого крім Українців. На життя собі зароблю сам, як можу, але не буду на торгах з українською піснею. Се мій погляд, а другі кажуть, що треба у всякий спосіб співати пісню та про неї голосити. Я находжу такий погляд мильний. Кошиць вивів нашу пісню з села до палат, а ми її тепер понесли вже в кабаки..." Оттак написав мені свідомий співак із хору Кошиця.

Між иншими знайшлися й такі, в першій мірі носителі російської культури, Жиди а то й Москалі, що поорганізували немало по Америці менших хорів, щоб піти по ріжнородних кабаретах прославляти українську пісню, на яку є тепер попит.

Так почали, як свої, так й чужинці, заплямлювати ту славу української пісні, здобуту в Европі та в американськім музичнім світі нашим „Українським Національним Хором".

Мені самому приходилося чути чотири таких хори, розуміється, московські, але з репертуаром українських пісень та українськими співаками навіть із Хору Кошиця. Був це „Рошен Катедрал Корус" та „Рошен Козак Корус" під проводом україножера Сергія Соколова. Про два другі не згадую, бо вони співали по кабаретах.

Оба ці повище згадані хори були заанґажовані поважною канадійською мистецькою інституцією, що називається „Канадієн Чатаква". Має вона на цілі плекати мистецтво, як своє, так й чуже. Ця організація має в Канаді понад сорок шатер театрових по цілій Канаді й розїзджає з місця на місце по цілій Канаді та дає виступи рівночасно в кількох місцях, розуміється і серед української кольонії. Місцеві комітети, котрі хотять мати такі виступи в своїм місті, мусять згори складати відповідну суму, як ґарантію, що орґанізація не стратить... В обох цих хорах, як я вже повище згадував, співали і українські співаки, навіть із славного Хору Кошиця, хоч під московською назвою та батутою. Про останній хор, це **„Рошен. Козак. Корус"**, хочу більше розписатися, бо він був спровокував цілу нашу націю в Канаді. Я чув його два рази в північній Альберті в місточку Веґревіль та таки в самій столиці Альберти, Едмонтоні, в центрі нашої найбільшої кольонії. З реклямами, яку розкидали по місті, я побачив, що співатиме російський хор і тому зацікавився, може не тому, що він російський, але тому, що носив назву „Козак". Я певен був, що в нім будуть співати і наші Українці, а як не Українці, то бодай Малороси, або русско-українські співаки. Цим хором зацікавилися й другі Українці в місточку Веґрівіль, бо воно числить 50% української людности, переважно фармерів та наших бизнесовців. На призначений день приїхав хор. Моє прочуття сповнилося, бо вже перед обідом в одній українській торговлі представили мені двох співаків із цього хору, яких я сейчас пізнав по обличу із хору Кошиця. Таки при привітанню питаюся цих Українців, як це вони попали до російського хору та чи співають українські пісні й чи проголошують їх перед публикою, що то українські пісні, бо в програмі я цього не запримітив... Мої співаки червоніють, чуються ніякові, а потім відповідають все ту стару баєчку: „Ви знаєте, ми співаємо у Соколова за гроші, він сам україножер, України й Українців не визнає, але щож ми зробимо? Він нам платить, ми мусимо співати... цеж наше ремесло, професія..." Дивно, кажу їм, що ви співаєте за гроші й не маєте вже на стільки національної гідности та почуття до свойого, щоб бодай запротестувати, щоб він проголошував, що це російський хор, але співає українські пісні. На це мені відповідають мої земляки, що він це до певної міри робить... Побачу, говорю, й прощаюсь до вечера. Приходить вечір.

Театральне шатро набите по береги, переважно нашими фармерами, що поприїзджали аж по двацять миль на цей виступ, бо через телефони довідалися, що в російськім хорі співають співаки із хору славного Кошиця. А цеж їм цікаво, бож про цей хор так багато писалося в українській пресі, то хоч треба на цих співаків подивитися, колиж хору не було нагоди послухати. Вітворяється занавіса, на сцену виходить професор Гіндус, якого імени вже не пригадую, та починає прославляти російський хор та російські пісні, а найбільше козацькі... Про Україну й українські пісні нічого не згадує, а дальше виходить й сам хор — козаки в черкесках із кинджалами при боці (чисто російська ноша). Співаків десять, починає співати, та якеж диво, російська мельодія, бо такої я сподіваюся по поясненню Гіндуса почути, перемінюється в українську, а далі й виразніш українські слова та знайома пісня. От тобі й маєш російські пісні. Денервуюся, а хор співає все нову й нову пісню й то під ряд українські: „Ой закувала та сива зозуля рано вранці до зорі", уривки із опери „Бандура" Давидовського і т. и.

Лине українська мельодія, зачаровує слухачів, хор кінчає, а шатро бурливими оплесками обдаровує співаків із „Рошен Козак Корус". Червонію та денервуюсь, а тут до мене й фармері приходять й кажуть: слухайте, Пк, як це Москалі та наші пісні співають, тай ще їх називають своїми, а нам говорили, що в цім хорі й співаки з хору Кошиця співають, та цеж не сором для нас? Миж мусимо щонебудь зробити, щоб спростувати, бож багато Англійців знає нашу мову й чули нераз та не одну вже нашу пісню, тож подумають, що Росіяне і Українці то все одно. Вониж й так про нас через довгі роки так думали. Та нашу розмову перериває занавіса й той Гіндус, що проголошує нашу пісню російською. Цим разом вже проголошує козацьку пісню, що дуже популярна серед простого населення, головно в „Литл Рошія". От тобі й Україна, думаю собі, нічого не змінило Москалів, вони все стару пісеньку співають про „Малоросію". На дванацять точок програми та кілька надпрограмових всі українські з виїмком чотирох російських; розуміється, що між ними не обійшлося й без „Волга Бовтман" та „Да ухнем", „За матушку Росію, за батюшку царя". Так. Вам буде дивно, українські читачі, що Українці в Канаді серед Українців, тай ще співаки із хору Кошиця, співають „За батюшку царя". Видко, ще замало наспівали ми через двіста років за живих, то мусимо ще й мерлим приспівувати, аби їм солодко пригадувалося, як ті царі забороняли ту пісню Українцям співати. Але щож, це дійсна правда. Хор розходиться. Публика задоволена розходиться та невдоволені фармері й деякі свідоміші учителі шукають цих співаків та самого диріґента Соколова. Чую йде балачка із самим Соколовом, балачка досить горяча, а нараз таке: „Я жадної України не признаю, в мене тільки одна Росія, для неї та російської пісні живу та її пісні співаю". Повстає буча, та Соколов бачить, що горячо, утікає й ховається в шатрі. От таке прийшлось нам слухати. Колиж українська делеґація пішла до менаджера „Чатакви" із протестом, що це хор провокує імя Українців, тай ще серед нашого населення збірає славу, менаджер на це відповів, що таких скарг має вже багато, та він цьому нічого не годен вдіяти, бо Соколов застеріг в контракті, що це „Рошен Козак Корус" й такі пісні має співати, а на найменший протест з його сторони грозить зломанням контракту.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

Ч. 19.

ВУДБАЙН, Н. ДЖ.

Братство св. Миколая, відділ 378 У. Н. Союза, ухвалило слідуюче:

1. Дати під розвагу всім членам У. Н. Союза, чи не можна Конвенцію відложити на дальших 4 роки, а щоби ті самі урядники зісталися на далі, а конвенційні гроші обернути на Сиротинець-Захист УНС.

2. Щоби члени старалися зложити як найбільше жертв на свою інституцію Сиротинець. Кожен член Союза повинен дати два доляри на рік на цю ціль, але тепер це тяжко зробити, бо є багато безробітних, але-ж бодай доляра, то кожен член може зложити.

3. Установити так, щоби на головних урядників Союза голосували всі члени Союза бальотами, як голосуємо на президента держави. Тоді не треба булоби скликати конвенцій та витрачувати на них по 40 тисяч долярів. Колиб ті гроші обернути на Сиротинець, то вже мало бракувалоб до 100 тисяч долярів, а маючи їх, ми моглиб приступити до його будови.

В. Галчук, предсідатель;
Н. Кузан, секретар;
Ф. Бабін, касієр.

КОНВЕНц. Проекти.

Ч. 20.

ШАМОКІН, ПА.

На звичайних зборах 1. відділу У. Н. Союза, які відбулися дня 24 марта б. р., ухвалено такий проєкт на XVII. Конвенцію.

Наперід висказано щире признання У. Н. Союзови, що веде свою працю совісно. Опісля обговорено й ухвалено слідуючі точки:

1. Дати деякі полекші старим членам і піонірам У. Н. Союза. На послідній Конвенції установлено „Новий посмертний фонд", який являється користним для членів, але старці, що опинились поза скобками „Податкової табелі Обезпечення" (вік понад 55 літ) з нього користати не можуть.

Возьмім найстарших членів, які не годні працювати й дійсно не є в стані заплатити за себе місячної вкладки. Таких членів після Статута суспендовується — й довголітний член У. Н. Союза опиняється під плотом з нічим.

Тому всі члени, які є постійно, або що найменше 25 літ в Союзі, а не є годні платити за себе місячних вкладок (що очевидно відділові урядники мусіли6 ствердити своїми підписами), були звільнені від плачення місячних вкладок і були дальше членами У. Н. С. з правом до повного посмертного, на яке вони обезпечені.

Колиб ця точка противилася законові, — то тоді належалоб уділювати петентам запомогу з фонду запомогового в такій сумі, щоб могли покривати їх місячні вкладки за цілий рік.

2. Діти, що є членами Союза від 1—18 літ — і діти в тім самім віці, що не були членами Союза — приступають в члени Союза на тих самих условіях і платять рівні місячні вкладки після Табелі.

Вісімнацять-літний член Союза, дивлячись на свого новоспеченого члена ровесника, який майже за оден день здобув ті самі права, що й він за 18 літ — чується покривдженим.

Тому дітям, які були від 1—18 літ членами Союза, треба дати привілей, а се: Суму, яка вплачено в роді місячних вкладок за час від 1—18 літ, з процентом від дня переходу до стану повнолітних, виплачувати разом з посмертним, на яке були обезпечені при переході до департаменту членів дорослих.

3. Метою У. Н. Союза й кождого члена є придбати як найбільше членів, а головно членів дітей. Це є добра ідея! Однак одно нам не є ясне. Чому вступ в члени У. Н. Союза має кождий дорослий Українець (а), а для дітей вступ є обмежений і дітей не членів не принимається?

Є такі випадки. Родичі вже старі й в члени У. Н. Союза вступити не можуть — за се мають діти й хотілиб їх вписати — та їм цього права відмовлено й їх діти для нашої організації пропадають, а чужі організації ними збагачуються.

Ми є за тим, щоби дітей нечленів принимати також і збільшувати ряди У. Н. Союза.

4. З місячного звіту головного рекордового секретаря У. Н. Союза бачимо, що кождого місяця суспендовується переважно дітей, які мають переходити в стан повнолітних. З досвіду знаємо, що як довго родичі платять по кводрови — гаразд. Коли діти дорослі й мають переходити в стан дорослих — зачинається невдоволення зі сторони родичів, а на пояснення відділового урядника, щоб їх сина або дочку перепровадити в стан дорослих, часто почуєте ось таку відповідь: „Та я би вписав, але, знаєте, зараз буде до мене приходити аж три „Свободи" тай стільки календарів, А на що мені того? Чи одна ґазета і календар не досить в моїм ґавзі? Як ожениться й піде „кіпувати свій ґавз" — тоді нехай йому посилають. Вони (себто Союз) повинні це змінити".

Така арґументація виглядає смішною, глупою і безпідставною — всеж таки вона дуже вкорінилася між наших членів і має свої наслідки. Бо й якаж инша причина, що У. Н. Союз публично в „Свободі" запитує: „Де ділись діти 60 відділів У. Н. Союза".

Такий роззухвалений батько, чи мати, вертає з мітінґу, підшукує собі таких других і давай політикувати: „От нема то, як гамерицька сусайда — не маєш бадру з ґазетами, ні календарами, ні мітінґів; прийде аґент до ґавзу, заплатив і маєш вже спокій". І перший аґент, що зявиться на той час — вже зловив його на свою вудку — й діти опинились в чужій організації.

Ми знаходимося в країні, де конкуренція осягнула найвищий щабель у всіх галузях промислу і других підприємствах. Запомогові організації в протязі короткого часу зросли до міліонів членів. Їхні аґенти вештаються цілими днями, колектують від старих і приєднують нових членів. — Наш Союз замісць аґентів має поодинокі відділи, які роблять ту саму працю, що й платні аґенти. Але ріжниця лиш в тім, що праця йде дуже пиняво, тому, що урядники відділів часто змінюються, а буває й таке, що нововибраний урядник не визнається в порученім йому уряді і через це терпить не тільки дотичний відділ, але й гол. уряд обтяжується злишною кореспонденцією.

Цю точку позіставляємо усім членам під розвагу, а делеґатам на біжучу Конвенцію до остаточного вирішення: чи мається висилати „Свободу" і календар усім членам в родині, чи лиш батькови, й чи кориснішим булоб для нашої орґанізації мати платних аґентів, чи дальше задержати стару систему і нашу пословицю: „Яка праця, така платня", або противно: „Яка платня, така праця".

5. Ще про справу Сиротинця УНС. Це є добра річ, але вона являється нам великою будовою без фундаменту.

Усі ми мусимо признати, що жертви на Сиротинець з кождим роком впливають менше і чимраз дальше акція уся слабне. Скажім, що У. Н. Союзови за кілька літ вдасться зібрати на стільки жертв, щоб вибудувати Сиротинець. Але ми мусимо числитися з тим, що заосмотрення Сиротинця й його річне удержанє буде коштувати як не цілу, то половину суми, за яку побудовано Сиротинець.

На жертви, якими малося би удержувати будучий Сиротинець, числити не можемо, бо сироти, чи хтоб там не був, схоче їсти кождий день, а жертв, як Бог дасть.

Фонду Запомогового на цю ціль абсолютно ужити не можемо, бо він після статута У. Н. Союза §167 в повні відповідає своєму завданню.

Тому ініціятори будови Сиротинця нехайби тепер подумали про сталий фонд на його удержанє.

6. В статуті УНС є кілька точок, які являються для членів некорисними, тому треба їх справити, а є й такі, що треба зовсім зчеркнути їх. Це полишаємо статутовій комісії.

На проект ч. 3 з Филаделфії, Па., наш відділ не годиться з цих причин:

1) Фонду Конвенційного не можна уживати на инші цілі без попереднього ухвалення на Конвенції.

2) Конвенція є законодатна власть, на якій Союз опирається і де поодинокі відділи через своїх делеґатів висказують свої думки і спільно радять і рішають для добра Союза та його членів.

Одноразовим відкликанням Конвенції Сиротинця не збудуємо. Треба би відложити щонайменше з десять по собі слідуючих Конвенцій, а се бувби перший крок до розбиття нашої сильної організації.

На закінчення зближаючійся Конвенції бажаємо доброго успіху.

За уряд 1 Відділу У. Н. С.:
Василь Курилів, предс.; **Семен Лев**, секр. і делеґат; **Никифор Габура**, секр.; **Максим Пеляк**, касієр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНСЬКУ ПІСНЮ.

Гром. Н. Машталяр переслав нам ось такий витинок з "Detroit News", March 11, 1929.

LIFE IN THE UKRAINE PORTRAYED IN SONG.

Detroit Chorus Pleases at Orchestra Hall.

By Philip A. Adler.

Something of the boundlessness of the steppes, the swish of wind over the Danube and the abandon of Cossack life in Ukrainia was brought to Detroit by the Ukrainian National Chorus "Dumka" at its concert in Orchestra Hall Sunday night.

Ukrainian folk songs, one of the ingredients of Russia's musical art, have been brought into prominence in the United States since the visit here, several years ago, of the Alexander Koshetz Chorus. "Dumka" is a Detroit product, chiefly composed of men and women who spend six days a week in Detroit shops and factories.

How Ivan Atamanetz, director, managed to create out of the mechanics and salesgirls the beautiful human organ which he presented on the stage remains a mystery. Resplendent in the national costumes—a riot of ribbons and beads — the men and women sang well, their voices blending harmoniously in the songs of Ukrainia's joy and sorrow, war songs, wedding songs, humorous and tragic songs.

Conspicuous in the program were the solo songs by Mrs. Nadia Atamanetz. It will be no exaggeration to say that few people in Detroit can sing folk songs more effectively than Mrs. Atamanetz. As the result of training, the voice of this artist seems to have improved considerably of late. It has gained much in volume and clarity without, however, sacrificing anything of the emotional warmth which always has characterized her art.

On the other hand, the attempt by F. Stanislavsky, also a member of the "Dumka" chorus, to sing grand opera ended disastrously. His voice broke on the famous "Ridi Pagliacci" note in "Vesti la Guba" — another proof that a good troubadour does not necessarily make a good opera tenor.

An unexpected feature of the program was a violin solo by Stephen Popiel, a visiting Ukrainian, who just happened to drop into Detroit. Mr. Popiel played Mendelssohn's Concert in E Minor and Sarasate's Caprice Basque, revealing fine musicianship. Solo singers and violinist received sympathetic accompaniment from Miss Sparks.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО З ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПРЕВАЖНА УСТАНОВА В ЗАНЕПАДІ.

Під увагу нашому громадянству.

Трицять літ минає від хвилі, коли гурток ідейних одиниць дав почин Українській Ремісничій Бурсі у Львові, яка нарівні з „Рідною Школою" виконує незвичайно важну та відповідальну ролю в нашому національному житті, виховуючи бідних і талановитих хлопців на щироідейних українських ремісників. Численні з вихованих нею ремісників займають нині в нашому житті визначні становища в лавах народніх робітників і підтримують національного духа там, де його давніше недоставало.

Всі ми добре розуміємо вагу Української Ремісничої Бурси, та, на жаль, численні з нас звертають за мало уваги на її матеріяльну та моральну підтримку. Зовсім не так діється в інших народів, де подібними установами піклуються всі громадяне без ріжниці станів і переконань. Українська Ремісничa Бурса бореться нині з великими матеріяльними недостачами. І тому то наше громадянство повинно нею живіше та щиріше заінтересуватися. Для неї необхідна зараз велика моральна і матеріяльна допомога. Бурса міститься у власній домівці при вул. Ходоровського ч. 3. З весною має початися перебудова її будинку, а при тій нагоді і поширення. Поширення цієї бурси необхідне, бо число бідної ремісничої молоді, що потребує допомоги, з року на рік росте. Коли та молодь не найде захисту й відповідної опіки в своїй бурсі, то заопікується нею хто інший так, що вона національно для нас пропаде. Адо цього хіба ми допустити не можемо. Тому даймо тій установі негайну матеріяльну та моральну підтримку і зробімо її тим національним горнилом, в якому мусять гартуватись українські ремісники. Бож тільки вони зможуть привернути національний характер нашим містам. Про те не сміє ніхто з нас забувати ні на хвилину і кожний обовязаний піти без застережень на те, щоби цю установу не тільки підтримати, але й широко розбудувати. — („Діло").

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ПИТСБУРҐ, ПА.

Коляда на Рідний Край.

По коляді ходили слідуючі громадяне: Гр. Цюлюпа, І. Пшеничка, А. Федьків, Ф. Куруна, П. Бекіш і троє дівчат з мандолінами: Анна Бекіш (дочка Івана), Марія Пшевичка і Ольга Федьків.

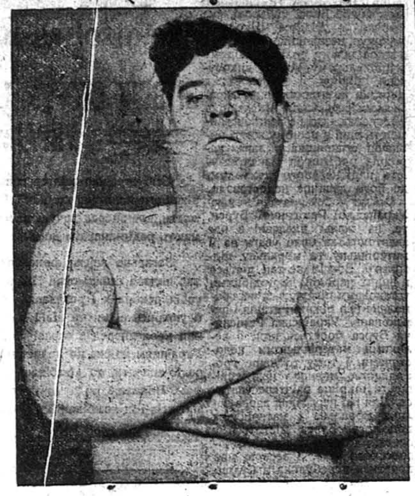
Сьогорічна коляда виносила $53, та з минулого року залишилося з коляди, котра знаходилася в товариша Н. Н., $24.50. А тому загальна сума коляди виносить $77.25 (за пересилку до Обєднання заплачено 25 ц.).

Обі коляди призначені по половині: на рогатинську ґімназію та на боєвий фонд.

Коляду дали такі громадяне: П. Перегінець 5 долярів; П. Кушнір і Гр. Куруна по 3 доляри; по 2 доляри: І. Пшеничка, Н. Грайчук, Ф. Цюлюпа, П. Бекіш, М. Кримський, О. Черецький, А. Федьків, С. Чачунь, П. Наконечний, Н. Худобяк, Г. Непша, В. Цюлюпа, І. Бекіш, М. Фідунок; по 1 долярови: І. Катериняк, Т. Федунок, П. Якуб, Г. Кліщ, І. Драпала, А. Мазепа, А. Дяк, О. Іванців, І. Слободзян, о. Весоловський, І. Кравчишин, І. Семчишин, Ст. Финик; по 50 центів: п. Шнера і П. Береза.

Петро Бекіш.

Боротьба ДО ПОБІДИ
КИРИЛЕНКО проти ковбоя ТОТС-МОНТА

Після блискучої побіди, яку одержав Кириленко над сильним Італійцем Феличі, після чого публика устроїла йому велику авацію, — Кириленко приняв визов непобідимого ковбоя „Тотс" Монда, якого поки що ніхто ще не побідив. Кириленко і Монд будуть боротися до побіди. Це буде один з найнебезпечніших противників для Кириленка.

Джим ЛОНДОС проти ФЕЛИЧИ — НАЗАРЯН проти КОБАРА
Генрикоз проти Меркура — Стока проти Макваера
В СЕРЕДУ, ДНЯ 3-го. КВІТНЯ

В СТАР КАСІНО, 107-ма ВУЛИЦЯ і ЛЕКСІНГТОН ЕВЕНЯ.

ДОРОГОВКАЗ: Брати 3-та Евеня елевейтор до 106-тої вул., або Лексінгтон Евеня соб-вей до 104-тої вулиці.

ЖАК ПФЕФЕР, менаджер.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Враження з концерту в память Шевченка.

Якось зайшов я до українcької ресторації тай здибаю там знайомого, бувшого січового стрільця, а тепер завзятого гетьманця. Каже він мені: — „Купіть тікет на концерт Шевченка!" — Чому ні? — кажу я. — А хто той концерт справляє?

От він мені і тиць летючку під ніс! Читаю я й довідуюсь, що сей концерт улаштовує обєднанє національних товариств і громадян. Питаю дальше:

— А хто входить в те обєднанне? — А він каже: — „Як то хто? Ми (тобто гетьманці), церква з Оклей (грек.-кат.) і Оборона України!

Здивувало це мене трохи. Я питаю далі: — А як громада православна з Ірі, — чи входить в обеднанне чи ні? „А так! — відповідає. — Я й забув, — навіть хор православної церкви „Боян" буде співати на концерті!"

Це мене ще більше здивувало, а заразом і врадувало, бо це-ж перший раз в історії в Шикаго хор православної церкви виступить співати там, де й хор католицької церкви. Та ба, довідуюсь, що там буде співати і хор так зв. національний (виставовий, як його в нас звуть, бо рихтується співати на виставі 1933 р.). Думаю собі: гетьманці, чи оборонці — все одно! Політика політикою, а концерт Шевченка мені миляй — треба йти! А тим більше треба йти тому, що ініціятиву до сего свята дали якраз ті, які не шанували досі Шевченка, бо пересякли були назаруківською ідеольогією, що свята Шевченка се пустомельство і буденні переходячі мряки.

Купив я 4 тикети. 17 марта приходжу на 3. годину пополудні до великої салі публичної школи Шопена і застаю по береги галю заповнену.

Ну, думаю собі, — хоч раз наш нарід зрозумів значінне свята великого генія України. Тим більше утішила мене чисельна присутність, що буде гарний прихід на Р. Ш., котрою я дорожу. О год. 3.30 розпочався концерт. Вступне слово сказала пані Остапчукова.

Отворила свято банда українських пластунів гр.-кат. громади з Оклєнд, що грає під проводом Едельмана.

Фортепянове сольо відограла панна В. Шпікула. — Грала гарний музичний твір „Поет енд Пезент" — шкода тільки, що був за довгий.

Тепер слідував відчит про Шевченка. Читав його дентист Омелян Тарнавський. За цим національний хор під проводом Бенецького відспівав досить гарно, хоч з невеликими силами, пісні: „Ой по горониці" і уривки з опери „Катерина". Дальше д. Е. Королишин відспівав гарним мельодійним баритоном пісню: „Минають дні" а на зазив публики: „Ой Дніпре мій".

Слідував хор ім. М. Лисенка української кат. церкви з Оклєнд, який під управою д. Атаманця співав довгий і трудний твір „Україна". Сольо теноровe співав сам дірігент.

Дуже гарно відспівала сопрановим голосом пані Цимбаліст пісні: „Плавай, плавай" і „Ой крикнули сірі гуси".

Ще краще вийшов дует панів М. Костелюка і Атаманця „Не чужого ми бажаєм" і „Де ти бродиш".

Коротке слово від Білорусинів виголосив д. Воронко, поясняючи, що й Білорусинам ім'я Шевченка зарівно дороге, як і Українцям. Орхестра проф Кобеляка грала гарно, але за довгі кусники. Між иншими відограла вона трудну увертюру „Люстшпіль".

Знана нам артистка молода панна Анна Мотлюк очарувала всіх грою на скрипці, за що дістала бурю оплесків. Слідувала найважніша точка: Заповіт Шевченка, який мав відспівати хор „Боян" укр. прав. церкви. На сцені довкола образа Шевченка, мов мак зацвив — стало 80 людей готових до розпорядимости свого проф. Е. Королишиного. Всі женщини і дівчата в народних строях, а молоді, головно хлопці в укр. вишитих сорочках. Залунала пісня: „Радуйся ниво", та так мило і грімко, що здавалося, що се дійсно рідні ниви промовляють до нас тут, за море. За сим при басовім сольо п. І. Мазурика розніcся „Заповіт" Батька України й якось мимохіть всі з місць піднеслись, як ніколи досі цього в Шикаго не було. Стоячи плескали присутні і стоячи нерухомо, з повагою вислухали ще й третьої пісні хору — „Боже Великий — нашу Вкраїну храни!"

Цей хор заслужив собі цим разом перше місце і хоч не було се місце пописів, та признанне є признанцем. А все се праця д. Е. Королишина, що за короткий час свого побуту в Шикаго зміг так гарно хор вишколити.

Концерт замкнула банда пластунів укр. аріями.

Треба сказати, що задовгі перерви нудили гостей. Се вина по части комітету. Всеж таки присутні розійшлися домів задоволені, бо це було перший раз в історії шикагоської української кольонії, де 3 ріжні хори ріжних груп і громад стали на одній сцені. Розійшлися присутні з надією, що може і Шикаго вичуняє від внутрішньої гризні та стане разом в одно обєднання, Обєднання Українських Організацій в Америці.

Присутний.

—о—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Концерт в честь Т. Шевченка.

У неділю, дня 17. березня відбувся врочистий концерт на честь нашого пророка Тараса Шевченка.

Вступне слово виголосив д. Мих. Довгий ядерними словами, котрі порушили не одного прибувшого на концерт.

У першій части програми український кружок „Бандурист" відспівав кілька мельодійних пісень, а рівнож виголошено деклямації.

У другій части програми о. Волинець мав відчит про Тараса. Потім слідувала вязанка красних пісень під проводом місцевого дірігента п. Якова Рогача.

Фортепянові і скрипкові соля відограли дві сестрички Благідки, за що одержали рясні оплески.

Дальше деклямували ось ці шкільні діти: маленький Рогач, Матвійчучківна, Чайковська, Неборівна, Перинячка, Марійка Бурбела, студент И. Бурбела. Квартетом співали О. Гінча, Гр. Сташишин, Ліпцан і Бурбела (старий).

Концерт випав гарно, а святочні гості нагороджували виконавців гучними оплесками.

Певна річ, що концерт цей був би випав багато краще, якби наші лідери розуміли, хто це Шевченко, котрому віддавалось пошану. Чистий прихід вислано через Обєднання в Філаделфії на народні цілі.

Присутний.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗІ СПОРТУ.

ГАЛАЙКО ЗНОВУ ВИЙШОВ ПОБІДНИКОМ.

HALAIKO OUTPOINTS CHAPLIN IN FEATURE BATTLE ON AMATEUR PROGRAM. CHAMPION WINNER BY BIG MARGIN.

Steve Halaiko, National A. A. U. lightweight champion, added another notch to his victory belt last night at Convention Hall when he decisively outpointed Jimmy Chaplin of Binghamton, in the star bout on the Rochester Athletic Club's program. Halaiko, although not quite as impressive as on his last trip here, won by a big margin and was never in danger. Chaplin was aggressive throughout the battle but spent most of his time trying to protect his face from Halaiko's deadly fire.

Bounding and weaving, Halaiko peppered Chaplin with a lightninglike left hand throughout the entire three frames. Steve gave his classiest exhibition in the first round when he belted the Binghamton lad lustily and scarcely being hit in return. Steven made Chaplin miss often and this tended to make the Italian boxed look bad.

Chaplin's best round was the second when he nailed his elusive foe with two right hands to the jaw, but Steve shook them off and came back with a two-fisted atack that had Chaplin holding on. Steve used his right hand very little last night, but when he did cross it over it jarred Chaplin's head.

("Rochester Democrat and Chronicle", March 19, 1929).

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний, член Братства Св. Петра Павла, від. 321 У. Н. Союза у Феніксвил, Па., складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі 50 долярів, котрі мені стали у великій пригоді. Таксамо дякую членам Братства за поперття, а тепер взиваю феніксвільских Українців, щоби вписувалися в члени У. Н. Союза, бо Союз, це щирий Батько для Українців, котрий помагає вдовам, сиротам і бідним у кождій тяжкій хвилі.

Теофіль Корчинський.

Ми, нижче підписані родичі вмерлої Олени Шумила, складаємо свою сердечну подяку УНС за виплачення нам посмертного по нашій донечці в сумі 346 долярів.

Іван і Анна Шумили, 128 в. УНС., Лорейн, О.

—о—

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку УНС, нашому батькові, за уділення мені допомоги в сумі $50.00 з фонду запомогового.

Гроші ці дуже мені пособили в тяжкій біді. Дай Боже, щоби наш Союз кріпшав та розвивався, як здорове дерево на весні.

Иосиф Гнатюк, член 28 від. УНС. з Коннертон, Па.

